**Otevřený dopis politikům: Neničte Ústav pro studium totalitních režimů**

Ústav pro studium totalitních režimů vznikl proto, aby připomínal zločiny nacistické a komunistické diktatury. Aby shromažďoval dokumenty, pečoval o paměť obětí a chránil fakta před zapomněním. Jeho existence je zárukou, že historie nebude zneužita k politickým účelům. Dnes však čelí útoku, který ohrožuje samotný smysl jeho existence.

Už několik měsíců sledujeme politické snahy o jeho restrukturalizaci, slučování či úplné zrušení. Argumentem má být údajná „neefektivita“ či „neaktuálnost“ ústavu. Tyto fráze znějí jako z učebnice normalizační mluvy. Pravý cíl je ale jasný: dostat pod politickou kontrolu místo, kde se stále ještě píše pravdivá historie.

ÚSTR není pohodlný. Otevírá archivy, připomíná jména udavačů a totalitních funkcionářů, zpochybňuje legendy, na nichž si mnozí stále staví kariéry. Proto se ho mocní chtějí zbavit nebo ho přetvořit v bezzubý institut pamětní desky a školních exkurzí. Zmizí-li, utichne i jeden z posledních hlasů, který připomíná, že svoboda nebyla zadarmo.

Politici, kteří dnes sedí ve Sněmovně, by si měli uvědomit, že s demolicí ÚSTR bourají i důvěru veřejnosti v demokracii. Voliči přihlížejí dalšímu pokusu přepsat minulost – a dobře vědí, že kdo ovládne minulost, ovládne i budoucnost. Není to jen otázka institucí, ale otázka charakteru.

Každý stát, který si váží sám sebe, chrání paměť svých dějin. V Německu by nikdo nepochyboval o významu dokumentace nacistických zločinů. Jen v Česku se pořád najde někdo, kdo chce zamést minulost pod koberec, aby lépe vynikl v přítomnosti. Kdo se bojí otevřených archivů, bojí se pravdy.

Ústav není muzeum prachu. Je to živé svědomí národa. Pomáhá pochopit, jak snadno se z nadšení může stát fanatismus a jak křehká je hranice mezi svobodou a diktaturou. Zrušit takovou instituci by bylo symbolem neúcty k obětem minulého století i k hodnotám, na nichž stojí naše republika.

Proto vyzýváme poslance, senátory i vládu, aby od plánů likvidace ÚSTR upustili. Historii nelze přepsat, potlačit ani zrušit. Lze ji jen poznat a učit se z ní. Ztráta této instituce by byla darem pro všechny, kteří by rádi režírovali novou verzi českých dějin podle svého scénáře.

Na konci nejde o samotný ústav, ale o naši schopnost chránit pravdu. Jestli podlehneme politickým kalkulům, ztratíme nejen jednu instituci, ale i kus vlastní identity. Neničte ÚSTR. Chraňte jej – pro oběti minulosti, pro svobodu současnosti a pro důstojnost budoucích generací.

Vojtěch Razima, ředitel a zakladatel Kverulant.org